

Kiss Károly:

Német – francia gazdasági versengés

Egy évtizeddel ezelőtt a francia vállalkozók még irigykedve tekintettek a Rajna túlsópartjára: a versenyképes német ipar, a hatalmas exportpotenciál, a *Mitbestimmung*-nak köszönhetően jól kezelhető német munkaerő (a vállalati dolgozók részvétele a döntésekben) és a magas foglalkoztatottság volt irigykedésük tárgya. Mára azonban fordult a helyzet. Macron alatt a francia gazdaság felvirágzott, a német „közlekedési-lámpa” koalíció viszont nem tekinthető sikeresnek.

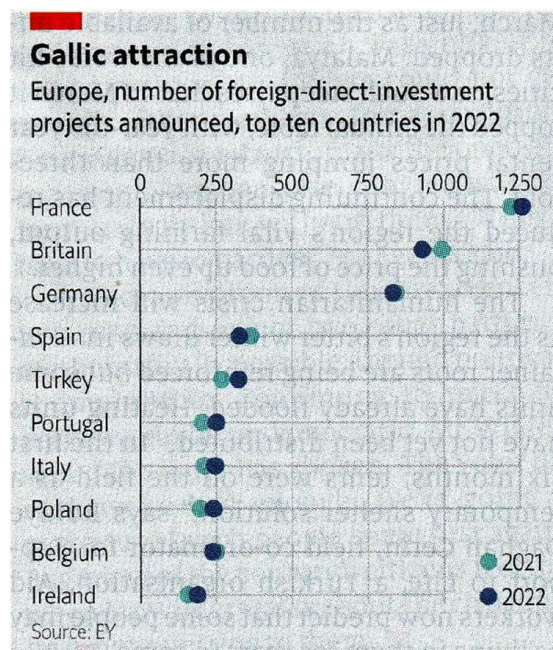
Franciaország gazdasági sikereit annak köszönheti, hogy Macron az üzleti életből jött (befektetési bankár volt), és ezt a szemléletet érvényesíti miniszterelnökként is. A legfontosabb pozíciókba sorra olyan embereket nevez ki, akiknek jelentős a vállalkozási-pénzügyi tapasztalatuk. Franciaországban hagyományosan jelentős a „dirigizmus”, az állam és intézményeinek nagy súlya. Macron most ez intézményi sajátosságot nem arra használja fel, hogy kontrollálja a gazdaságot, hanem hogy hatékonyan támogassa a vállalkozásokat. Ahogy az Economist megjegyzi: „Franciaország csendben újrafeltalálja a dirigista ipari tervezést.”¹ A „Franciaország 2030” tervben 54 md eurót terveznek befektetni a „jövő-ágazatokba” és a zöld technológiákba: zöldhidrogén-termelés, új moduláris atomreaktorok, akkumulátorok és félvezetők gyártása, alacsony karbonkibocsátású repülőgépek. (Ez kísértetiesen hasonlít az amerikaiak hatalmas, 900 md dolláros költségvetési programjára, melyekkel a klímacélok támogatják és a kínai gazdasággal való összefonódást igyekeznek mérsékelni. Sőt – akár még azt is mondhatjuk, hogy a Nyugat lemondott a piac mindenhatóságába vetett hitről, és a kínai sikereket látva Kínát utánozza.)

Az utóbbi időben több, Németországot, a német gazdaságot elparentáló elemzés jelent meg a világsajtóban.² A német gondok többnyire az orosz-ukrán háború miatti energiaimport helyettesítéséből fakadnak, de közrejátszanak bennük intézményes problémék is (a vállalkozási környezet bürokratikus kötöttségei és a digitális háttér nem kellő fejlettsége) és a „közlekedéslámpa koalíció” gyenge kormányzati teljesítménye. A zöldpárti részvétel ugyanis számos klímavédelmi és zöld energiatemelési elkötelezettséggel jár, melyek részben a lakosság ellenállását váltják ki és költségvetési korlátokba ütköznek. (Legutóbb pl. a német alkotmánybíróság nem engedélyezte, hogy a járványhelyzet kezelésére szolgáló megmaradt tartalék pénzeket a kormány környezetvédelmi célokra használja fel.) Ennek tulajdonítható a mostani (2024 januári) felfordulás is: a kormány klímavédelmi célból akarja csökkenteni a gazdák üzemanyag-támogatását.

¹ Rivals on the Rhein. The Economist November 25th 2023.

² Erről én is írtam, Németország Európa beteg embere címmel: https://utodaink-jovoje.hu/globalis/europa_beteg_embere.pdf

De azért ne tessük még a német gazdaságot. Ha pl. a németországi külföldi tőkebefektetések jelentősen vissza is estek az utóbbi időkben, a bejelentett közvetlen külföldi tőkeberuházásokat tekintve 2022-ben az ország még mindig európai harmadik helyezett volt, a franciák és a britek után: több, mint 800 körüli projektummal, szemben a britek közel ezer, és a franciák 1.250 bejelentett külföldi befektetésével. (A következő helyezettek az európai első tizenben: Spanyolország, Törökország, Portugália, Olaszország, Lengyelország, Belgium és Írország.) Németország még mindig Európa ipari központja, a kontinens legjelentősebb startupjai közül 20-nak a székhelye (többnek, mint Franciaország).

(The Economist November 25th 2023)

Legutóbb a Tesla Németországot választotta európai beruházásának székhelyéül Franciaország helyett – ez azon múlt, hogy a németek bőkezűbbek voltak a támogatásban.

Ranking* Out of ten countries	Country	Core inflation† % increase on a year earlier	Inflation expectations‡ %
1	Australia	5.1	5.2
2	Britain	6.1	3.0
3	Germany	5.1	2.4
4=	Canada	3.7	5.7
4=	United States	4.4	5.4
6	France	3.3	4.3
7=	Italy	4.0	3.9
7=	Spain	4.7	3.9
9	South Korea	3.3	3.1
10	Japan	2.8	1.5

*Three indicators not shown: Google-search behaviour, inflation dispersion and unit labour costs †Consumer prices. Excludes energy and food. ‡Over the next 12 months
Sources: Federal Reserve Bank of Cleveland; Google Trends; Morning Consult; OECD, Raphael Schoenle; The Economist

Németország az infláció letörésében is jeleskedik. Az Economist által kiválasztott tíz OECD-ország közül 2023-ban a 6,1 százalékos inflációja ugyan a legmagasabb [Óh egek, akkor mit szólunk mi!?], de a következő évi 2,4 százalékos német inflációs várakozás a japánoké után (ahol nem is volt infláció) a legalacsonyabb.³ A franciáknál csak 3,3 volt az infláció, de jövőre 4,3 százalék várható.

(The Economist November 18th 2023)

³ Price rises. Keep fighting. The Economist November 18th 2023.

Magyarországot illetően sokan elismerjük, hogy a hatalmas kínai akkumulátorgyártó beruházás idetelepítése hosszútávú, stratégiai fontosságú gazdaságpolitikai döntés volt, mely felértékeli hazánk szerepét az elektromos autók jövő világában. De nézzük csak, milyen külföldi beruházásokat „csíp meg” Németország? Az Intel (eredetileg amerikai, de ma már nemzetközi) csipgyártó vállalat 33 milliárd eurós beruházást valósít meg Magdeburgban, melyhez a német költségvetés 9,9 milliárddal járul hozzá. A tajvani TSMC (szintén félvezető és csipgyártó) 10 milliárdos beruházást épít Drezdában, a német hozzájárulás 5 milliárd. Az Infineon szintén drezdai befektetése 5 milliárdos (1 md a költségvetési hozzájárulás), a Wolfspeed amerikai félvezetőgyártó ensdorfi létesítménye 2,8 md (0,5 md az állami támogatás), és a hazai Zeiss 0,3 milliárdot kap az oberkochen 0,7 milliárdos beruházásához.

(Der Spiegel Chronik 2023)

A német koalíció 67 milliárd eurót költ a gazdaság támogatására – ez 30 milliárddal több, mint a 2021-es támogatás. (Azaz, Németország hasonló támogatási politikát folytat, mint amit Amerika kezdett el, majd nyomában Franciaország – azzal a különbséggel, hogy a németek a külföldi beruházásokat támogatják.) Vezető német közgazdászok ezt elítélik, és pénzszorásnak nevezik.⁴ De a világban éles nemzetközi verseny folyik a külföldi beruházásokért – különösen a hightech területén –, a Spiegel egyenesen „új hidegháborúnak” nevezi a jelenséget.

A magyar kormány is ezt teszi, amiért sokan alaptalanul elítélik. Vitatkozni legfeljebb azon lehetne, hogy nem az élenjáró technológiák magasabb szintjének a betelepítésére kellene-e törekedni? De ez nem szándék kérdése, és még a költségvetési támogatások nagysága sem döntő. Ebben a versenyben az egyes országok azon képességükkel vesznek részt, hogy milyen vállalkozói és kulturális háttérrel tudnak nyújtani a külföldi beruházónak; mennyire fejlett a humán tőke, az innováció, az IT és a digitalizáció.

Egy lényeges kérdés még megválaszolásra vár. A versenyszféra támogatása az egységes piacon szigorúan szabályozott és korlátozott. Amikor Amerikában megszületett az Inflation Reduction Act, azt hittük, hogy ez Európa további lemaradását fogja magával hozni. De most azt látjuk, hogy Franciaország egy hasonló támogatási politikát léptetett érvénybe. (A fent említett német támogatások a külföldi beruházásokra vonatkoznak.) Hogyan lehetséges ez az EU keretein belül?

Bp, 2024. január 10.

Aktuelle Subventionen für Halbleiterwerke in Deutschland, in Mrd. Euro

■ Investitionssumme
■ davon Subventionen

Intel Magdeburg
■ **33,0**

■ **9,9**

TSMC Dresden

■ **10,0**

■ **5,0**

Infineon Dresden

■ **5,0**

■ **1,0**

Wolfspeed Ens Dorf

■ **2,8**

■ **0,5**

Zeiss Oberkochen

■ **0,7**

■ **0,3**

TSMC: Joint Venture mit Bosch, Infineon und NXP; Infineon: Erweiterungsbau; Wolfspeed: gemeinsam mit ZF Friedrichshafen

■ Quelle: »Handelsblatt«

⁴ Der neue kalte Krieg. Der Spiegel Chronik 2023. Michael Sauga.